

IŠVADA

2019 m. lapkričio 27 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2019 m. lapkričio 27 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Virginijaus Jurgaičio peticiją „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 510 straipsnio 3 dalies pakeitimo ir 4 dalies pripažinimo netekusia galios“ ir priėmė sprendimą atvesti joje pateiktus pasiūlymus pakeisti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – Kodeksas) 510 straipsnio 3 dalį ir nustatyti, kad antstoliui netenkinus gauto skundo, prašymo ar pareiškimo ir patvarkymo netenkinti skundo, prašymo ar pareiškimo neperdavus teismui, antstoliui būtų skiriama bauda, o tokiam pažeidimui pasikartojus turėtų būti sprendžiama dėl antstolio veiklos licencijos panaikinimo, taip pat pripažinti netekusia galios Kodekso 510 straipsnio 4 dalį.

Komisija šį sprendimą priėmė, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktą nuomonę ir manydama, kad galiojantis teisinis reguliavimas, susijęs su skundų nagrinėjimo tvarkos laikymosi kontrole, yra tinkamas ir pakankamas.

Civilinio proceso kodekso 510 straipsnyje įtvirtintos ikiteisminės skundų dėl antstolio veiksmų tvarkos pagrindinis tikslas – greitas asmens pažeistų teisių gynimas, t. y. skundą pateikiant antstoliui, šis turi pareigą ir galimybę operatyviai ištaisyti vykdymo proceso pažeidimus, o teismas skundą nagrinėja tik tuo atveju, jeigu yra ginčas (jeigu antstolis visiškai ar iš dalies nesutinka su skunde keliamais reikalavimais).

Atkreiptinas dėmesys, kad Civilinio proceso kodekso 510 straipsnyje nustatyta tvarka nagrinėjami ne bet kokie skundai dėl antstolio veiksmų, bet skundai dėl *antstolio procesinių veiksmų arba atsisakymo procesinius veiksmus atlikti*.

Taip pat paminėtina, kad, vadovaujantis Civilinio proceso kodekso 443 straipsnio 2 dalimi, skundas dėl antstolio veiksmų turi atitikti procesinių dokumentų formai ir turiniui keliamus reikalavimus, todėl Sprendimų vykdymo instrukcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352, 29 punkte nustatyta, kad skunde turi būti nurodomas pareiškėjo vardas, pavardė ir kontaktinė informacija, skundo surašymo data, vykdomosios bylos numeris (jei žinomas) ir jos šalys, skundžiamo antstolio vardas ir pavardė, *skundžiamas antstolio veiksmas, pareiškėjo reikalavimas, skundo motyvai ir aplinkybės, kuriomis pareiškėjas grindžia reikalavimą*, pareiškėjo ar įgalioto atstovo parašas. Šios teisės aktų nuostatos užtikrina, kad antstoliui (o antstoliui atsisakius patenkinti skundą – ir teismui) nebūtų pateikiami neaiškaus ar neapibrėžto turinio skundai be jokių reikalavimų pagrindžiančių motyvų ar įrodymų.

Peticijoje nurodoma, kad Civilinio proceso kodekso 510 straipsnio 4 dalies nuostatos leidžia antstoliams piktnaudžiauti ir nenagrinėti skundų, tačiau su tokia nuomone negalima sutikti, nes paminėto straipsnio 3 dalies nuostata įpareigoja antstolį skundą išnagrinėti per penkias darbo dienas ir dėl to priimti patvarkymą, kurį, skundo netenkinimo atveju, ne vėliau kaip kitą darbo dieną antstolis turi persiųsti teismui. Be to, Civilinio proceso kodekso 510 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad gautą skundą antstolis privalo išnagrinėti net ir tais atvejais, kai jis pateiktas praleidus Civilinio proceso kodekso 512 straipsnyje nustatytą terminą

Dėl Civilinio proceso kodekso 510 straipsnio 4 dalies pagrįstumo pažymėtina, kad, esant nustatytai privalomai ikiteisminei skundų nagrinėjimo procedūrai, nenustačius išimčių, kurioms esant asmuo turėtų teisę su skundu kreiptis tiesiogiai į teismą, nebūtų užtikrinta asmenų teisė į teisminę gynybą, jeigu antstolis dėl kažkokių priežasčių skundo vis dėl to neišnagrinėtų arba patvarkymo, kuriuo atsisakė tenkinti skundą, nepateiktų nagrinėti teismui.

Peticijoje siūloma, kaip antstolių drausminimo priemonę, Civilinio proceso kodekso 510 straipsnio 3 dalyje nustatyti, kad patvarkymo, kuriuos atsisakyta tenkinti skundą, neperdavus teismui antstoliui būtų skiriama bauda, o tokiam atvejui pasikartojus – būtų sprendžiama dėl antstolio licencijos panaikinimo, tačiau panašios nuostatos jau ir šiuo metu galioja: Civilinio proceso kodekso 299 straipsnyje nustatyta, kad tuo atveju, jeigu teismas nagrinėdamas civilinę bylą padaro išvadą, kad asmenys pažeidė įstatymus ar kitas teisės normas, jis priima atskirąją nutartį ir nusiunčia ją atitinkamoms institucijoms ar pareigūnams, informuodamas juos apie pažeidimus. Be to, už skundų nagrinėjimo tvarkos pažeidimus Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo nustatyta tvarka antstoliui gali būti taikoma drausminė atsakomybė.

Dėl siūlymo nustatyti, kad už pakartotinį skundų nagrinėjimo tvarkos pažeidimą asmuo būtų atleidžiamas iš antstolių pažymėtina, kad tokia sankcija būtų neproporcinga. Drausminės atsakomybės atveju drausminė nuobauda – atleidimas iš antstolių yra pati griežčiausia drausminės nuobaudos rūšis, kuri turėtų būti taikoma už ypač šiurkščius, pasikartojančius antstolio veiklos pažeidimus, kuriais grubiai pažeidžiamos asmenų teisės ar padaroma didelė žala, tuo tarpu skundų nagrinėjimo tvarkos pažeidimas visų pirma yra procedūrinis, nes skiriant šią nuobaudą net nebūtų aišku, ar skundas, kuris nebuvo išnagrinėtas, yra pagrįstas (t. y., ar antstolio procesiniai veiksmai, dėl kurių pateiktas skundas, yra neteisėti).

Komisija taip pat nusprendė pasiūlyti Teisingumo ministerijai inicijuoti Civilinio proceso kodekso 510 straipsnio papildymą nustatant, kad šiame straipsnyje nustatyta tvarka nagrinėjami ne tik skundai dėl antstolio procesinių veiksmų ar atsisakymo atlikti procesinius veiksmus, bet ir prašymai atlikti procesinius veiksmus. Toks reguliavimas užtikrintų, kad proceso dalyvių pateikiami prašymai atlikti procesinius veiksmus būtų pagrįsti ir motyvuoti, o antstoliai šiuos prašymus privalėtų išnagrinėti per penkias darbo dienas ir tuo atveju, jeigu atsisakytų tenkinti, motyvuotu patvarkymu prašymą perduotų nagrinėti teismui.

Peticijų komisija, vadovaudamasi Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Virginijaus Jurgaičio peticijos projektą.

PRIDEDAMA:

1. Virginijaus Jurgaičio peticijos kopija, 3 lapai.
2. Teisingumo ministerijos 2019 m. spalio 8 d. raštas Nr. (1.16) 7R-6093, 3 lapai.
3. Išrašas iš Peticijų komisijos 2019 m. lapkričio 27 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-16, 1 lapas.
4. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras

Janina Šniaukštienė, tel. (8 5) 239 6819, el. p. janina.sniaukstiene@lrs.lt